

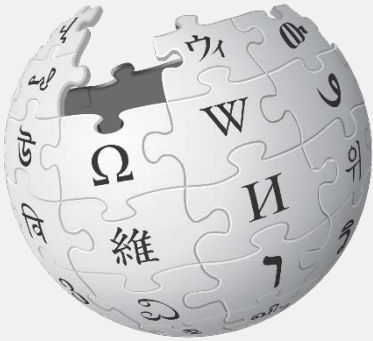
Groot in *duurzaam* doen!

Plan van aanpak om te komen tot
Duurzaamheidsvisie 2050 &
Uitvoeringsprogramma 2017-2022

7 maart 2017

Gemeente
Sliedrecht

Wikipedia

Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen, aldus de **definitie** van de VN-commissie Brundtland uit 1987.

[Duurzame ontwikkeling - Wikipedia](https://nl.wikipedia.org/wiki/Duurzame_ontwikkeling)

https://nl.wikipedia.org/wiki/Duurzame_ontwikkeling

Van Dale woordenboek

duur-zaam (*bijvoeglijk naamwoord, bijwoord*; vergrotende trap: *duurzamer*,
overtreffende trap: *duurzaamst*)

1 lang durend

2 weinig aan slijtage of bederf onderhevig

3 het milieu weinig belastend

Voorwoord	
1. Achtergrond	3
2. Doelstelling Duurzaamheidsvisie	4
3. Algemene uitgangspunten Duurzaamheidsvisie 2050	5
4. Voorstel duurzaamheidsthema's	6
5. Aanpak en timing totstandkoming duurzaamheidsvisie	7
6. Financiële implicaties	8
<u>Bijlagen</u>	10,11

Inleiding

Tijdens de raadsvergadering van de Begroting 2017 op 8 november 2016 is vanuit de Raad de wens uitgesproken om in 2017 met een visie op duurzaamheid te komen. Als reactie heeft de verantwoordelijke wethouder Dijkstra een toezegging gedaan om in februari 2017 naar de raad terug te komen met een plan van aanpak Duurzaamheidsvisie en de middelen die hiervoor nodig zijn.

De gemeentelijke organisatie van Sliedrecht is op dit moment op het onderwerp duurzaamheid aangesloten door te participeren in ontwikkelingen en initiatieven binnen de Drechtsteden. Binnen Sliedrecht zelf is er ruimte om de aandacht voor dit onderwerp te vergroten.

Het is duidelijk dat het thema duurzaamheid veelomvattend en complex is. Kijkend naar de huidige ontwikkelingen en Sliedrechtse situatie, zijn een 6-tal voorlopige thema's voor Sliedrecht voorgesteld. Deze thema's zijn slechts een **voorstel** en **dienen als doorkijk** voor de uiteindelijke thema's van de nog op te stellen Duurzaamheidsvisie, welke in samenspraak met de inwoners en ondernemers van Sliedrecht opgesteld zal worden. De voorlopige thema's zijn:

1. schone lucht
2. lokale energie
3. geen afval
4. duurzame gebouwen en huizen
5. klimaatbestendig dorp
6. verduurzaamde gemeente

Doel

Dit document bevat het plan van aanpak dat gaat leiden tot de Duurzaamheidsvisie 2050 en voor de korte termijn uitvoeringsprogramma voor de gemeente Sliedrecht.

De doelstelling van het plan van aanpak is het vormgeven van een Duurzaamheidsvisie, teneinde van Sliedrecht – met het oog op de toekomst- een duurzame gemeente te maken met een aantrekkelijk ‘groene’, gezonde en toekomstbestendige woon- en werkomgeving. Om op korte termijn resultaten op het gebied van duurzaamheid zichtbaarheid te geven, zal gekoppeld aan de Duurzaamheidsvisie een uitvoeringsprogramma voor 2017-2022 opgesteld worden met concrete acties en programma’s.

Waarom 2050?

Er is bewust gekozen om een Visie 2050 op stellen, namelijk een langetermijnstrategie voor de gemeente Sliedrecht op het gebied van duurzaamheid met het oog op de toekomstige generaties. Overigens, Sliedrecht staat niet alleen in het uittekenen van een langetermijnbeleid op het gebied van Duurzaamheid. Zo is op rijksniveau een Energieagenda vastgesteld waarbij Nederland hoopt tegemoet te komen aan de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs om in 2050 klimaatneutraal te worden.

Scenario’s

Om inhoud te geven aan de Sliedrechtse visie op duurzaamheid zullen als eerste de belangrijkste toekomstscenario’s voor Sliedrecht ontwikkeld worden. En daarbij gaat het echt om scenario’s: dus de twee belangrijkste kernonzekerheden afgezet tegen elkaar in een 4-tal onzekere scenario’s die zich allemaal zouden kunnen voordoen, maar waarvan we beslist niet kunnen weten wat het wordt. Voorbeeld van zo’n kernonzekerheid die bepalend zou kunnen zijn voor het ontwikkelen van scenario’s is bijvoorbeeld de stijging van het waterpeil in de rivier.

Concrete uitwerking Duurzaamheidsthema’s

De uiteindelijke thema’s zullen verder geconcretiseerd worden aan de hand van de volgende onderwerpen en termijnindeling:

Lange termijn	- de <i>‘eindbestemming’</i> : waar willen we idealiter staan in 2050; wat is het ‘droombeeld’ op dit thema?
Middellange termijn	- de <i>‘ambities’</i> : wat willen we op middellange termijn bereiken tot 2030?
Korte termijn	- de <i>‘doelen en acties’</i> : wat te realiseren op korte termijn in 2017- 2022? Welke activiteiten, projecten en programma’s gaan leiden tot het realiseren van de korte en lange termijn doelen?

Resultaat: De duurzaamheidsvisie met uitvoeringsprogramma zoals boven beschreven dient in het derde kwartaal van 2017 gereed te zijn, teneinde de Dag van de Duurzaamheid d.d. 10 oktober 2017 als momentum te gebruiken om de Duurzaamheidsvisie officieel te lanceren.

Algemene uitgangspunten Duurzaamheidsvisie 2050

De Duurzaamheidsvisie:

1. *Wil een impuls geven* aan het onderwerp, zowel in een trekkende als in een faciliterende rol.
2. Is een *langetermijnstrategie* en wil serieuze en *goede vergezichten* ontwikkelen en moet tegelijk wel *gepaste ambities* hebben op het domein. Het onderwerp is breed en diep en de invloed op zaken door de gemeente (denk bijvoorbeeld aan een zeer relevant onderwerp als 'schone lucht' is gewoon beperkt). Dat wil niet zeggen dat we dan niets moeten doen, maar enige bescheidenheid en realiteitszin dienen hand in hand te gaan met de vergezichten.
3. Naast een langetermijnstrategie is het zaak om op *korte termijn* zichtbaarheid te geven aan en concrete acties te ondernemen op het gebied van Duurzaamheid. Daarom zal naast de visie ook een uitvoeringsprogramma opgesteld worden waarin korte termijn acties en projecten beschreven worden voor de komende 5 jaar.
4. *Kan niet alles voorzien*. Het is zaak wel ambities vast te leggen, maar de weg naar 2050 is lang en er zullen zich vele ontwikkelingen en innovatie kansen voordoen die nu nog niet bekend zijn, maar die zich wel zullen voordoen;
5. Heeft *externe hulp* nodig en heeft ook een externe oriëntatie (blik naar buiten). De gemeente Sliedrecht heeft op dit moment onvoldoende kennis van en ervaring met het onderwerp Duurzaamheid. Wel neemt de gemeente deel in regionale projecten op dit domein. Voor het ontwikkelen van de Duurzaamheidsvisie is het daarom noodzakelijk om externe kennis te mobiliseren, vanuit de regio en waar nodig vanuit de provincie.
6. *Focust zich*. Het onderwerp is zo breed dat we er in kunnen verdrinken. Liever 6 dingen goed dan 12 half..
7. Haakt in op en maakt goed gebruik van *regionale initiatieven en ontwikkelingen* inzake Duurzaamheid. Er zal gebruik gemaakt worden van de *beschikbare kennis* – door middel van werksessies en interviews met inhoudelijke experts- in de regio op het gebied van Duurzaamheid.
8. Is van mening dat *economie en ecologie* heel goed hand-in-hand kunnen gaan.
9. Wil dat de gemeentelijke organisatie Sliedrecht zelf ook *het goede voorbeeld* geeft op de gekozen duurzaamheidsthema's in deze opgave.
10. Stimuleert expliciet *participatie* vanuit de inwoners en bedrijven, hetgeen moet gaan leiden tot voorstellen en ideeën waarvan de kansrijke gefaciliteerd worden.
11. Wil de *Dag van de Duurzaamheid* –10 oktober 2017- als een momentum benutten om Sliedrecht steviger op de kaart te zetten wat betreft dit onderwerp en de uitvoeringsfase officieel van start te laten gaan.

Schone lucht richt zich op het verbeteren van de leefbaarheid in Sliedrecht. De lucht moet hier aanzienlijk schoner zijn in 2050. Dit kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door te zorgen dat vervuilende voertuigen worden vervangen door uitstootvrije (elektrische) voertuigen. Of 'schone' bedrijven aantrekken. Of afspraken te maken in de regio.

Geen afval. Afval is grondstof doordat de cyclus zich sluit: bedenken/ontwerpen > produceren > distribueren > aanschaffen > gebruiken > hergebruiken > disassembleren (grondstof). Naast het sluiten van de cyclus gaat dit thema ook over gebruik van ander soort grondstoffen, zoals bio-grondstoffen

Lokale energieopwekking. De energie die nog nodig is, moet zoveel mogelijk lokaal, duurzaam en schoon worden opgewekt. Minder CO2 uitstoot. Het dorp, bedrijven en huishoudens moeten zelfvoorzienend zijn in 2050 waar het gaat om opwekking van energie. Sliedrecht is dan helemaal energieneutraal.

Duurzame gebouwen en huizen. Naast energie- en waterbesparing gaat het bij Duurzaam wonen en bouwen ook om het materiaalgebruik, het cradle to cradle principe, voorkomen en scheiden van afval en de kwaliteit van het binnenmilieu. Het begint bij het ontwerpen van het gebouw of de huizen, ook in relatie tot de omgeving en openbare ruimte. Duurzaam werken en wonen in 2050 is comfortabel, levert voordeel voor de gezondheid en is financieel aantrekkelijk.

Klimaatbestendig dorp betekent dat Sliedrecht in 2050 bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Bijvoorbeeld tegen extreme regenval in korte tijd (riolering, hemelwaterafvoer) en tegen permanent hogere waterstanden.

Verduurzaamde gemeente richt zich op de voorbeeldfunctie van de gemeente Sliedrecht. Hoe slim en duurzaam is de gemeente zelf? Daarbij valt te denken aan duurzaam inkoopbeleid, zonnepanelen op het dak, vervangen van het huidige wagenpark voor een elektrische wagenpark. Hoe verhouden investeringen die de gemeente maakt ten opzichte van de thema's.

Aanpak en timing totstandkoming Duurzaamheidsvisie

doorlopend: opstellen visie, afstemming college, voorbereiden besluitvorming, afstemming opdrachtgever

1. verzamelen
feiten

2. ontwikkelen
scenario's

3. inhoud geven
thema's

4. opstellen
Duurzaamheidsvisie

resultaat	Inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen voor Sliedrecht, kwantitatief en kwalitatief. Participatie van inwoners en ondernemers geregeld	Viertal scenario's waarmee Sliedrecht rekening dient te houden inzake Duurzaamheid	Thema's uitgewerkt naar ambitie, doelen en acties	Gedragen en beslisrijpe Duurzaamheidsvisie
aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ desk research ▪ workshop met intern en externe deskundigen ▪ interviews met experts ▪ Inrichten platform voor inbreng bewoners/ ondernemers 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ workshop met intern en extern deskundigen ▪ Interviews met experts ▪ desk work met projectteam ▪ ophalen input bewoners/-ondernemers op het platform ▪ beeldvorming bij raad 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ workshops met intern en extern deskundigen ▪ interviews met experts: één per thema ▪ desk work met projectteam 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ desk work met projectteam ▪ voorbereiden besluitvorming bij raad
tijdslijn	maart-april 2017	april 2017	mei - augustus 2017	augustus- september `17

Toelichting op tabel 'aanpak en timing'

- Bewoners en ondernemers zullen vanaf het eerste moment betrokken worden bij dit onderwerp. Het platform daarvoor zal zowel digitaal als 'fysiek' zijn.

Begroting

Opstellen Duurzaamheidsvisie met uitvoeringsprogramma

2017	inhuur projectleider	35.000
	Ad hoc externe inhuur proces ondersteuning	10.000
<i>Totaal</i>		45.000

BIJLAGEN

Bijlage 1 Regionale en lokale ontwikkelingen rondom duurzaamheid

REGIONAAL

Initiatief	Omschrijving
Regionale Energiestrategie Drechtsteden	Drechtsteden zijn geselecteerd voor VNG pilot 'Opstellen regionale energiestrategie'. In 3Q 2017 samenwerkingsagenda met ambities, doelen en aanpak om te komen tot een energie neutrale regio.
Regionaal Duurzaamheidsprogramma 2016-2018	De ambities van het regionaal duurzaamheidsprogramma sluiten aan op de ambities in het Meerjarenprogramma Drechtsteden 2014-2018 'Samen Stad aan het Water, Samen Maritieme Topregio'.
Opstellen Warmte-Koude Atlas Drechtsteden	Warmte-Koude Atlas geeft inzicht in kansen voor verduurzaming van de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving.
Energiemonitor 2016 Regio Drechtsteden / Sliedrecht	Geeft inzicht of de voor energiebesparing en opwekken extra duurzame energie regionaal en lokaal geformuleerde ambities t.o.v. 2009 zijn gehaald en voor 2020 haalbaar zijn.
Energieloket Drechtsteden	Het Energieloket is een samenwerking van gemeenten, specialisten en lokale initiatieven om woningeigenaren te helpen met het verduurzamen van hun huis.

LOKAAL

Initiatief	Omschrijving
Duurzaamheidsplatform	Teneinde de participatie van inwoners en ondernemers te vergroten op het gebied van duurzaamheid zal in het tweede kwartaal 2017 een Duurzaamheidsplatform worden opgericht waar ideeën en informatie uitgewisseld zullen worden. Deze ideeën zullen worden gebruikt voor de totstandkoming van de Duurzaamheidsvisie.
Dag van de Duurzaamheid	Op 10 oktober 2017 zal de landelijke Dag van de Duurzaamheid plaatsvinden. Voor de gemeente Sliedrecht zal deze dag als momentum worden benut om meer zichtbaarheid te geven aan het thema Duurzaamheid voor Sliedrecht
Zonnepanelen op daken	Sliedrecht heeft in totaal 481 zonnepanelen op daken van woningen liggen. Ook het gemeentekantoor is voorzien van 407 zonnepanelen. Procentueel doet Sliedrecht het op dit gebied uitstekend binnen de Drechtsteden.

Bijlage 2 Feiten duurzaamheid Sliedrecht

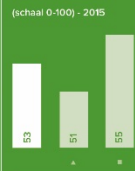
SCHONE LUCHT FEITEN EN CIJFERS

Aantal schone voertuigen in 2016

Sliedrecht	Drechtsteden	Nederland
314	4.010	265.997
+21,2% t.o.v. 2015	+33,8%	+29,7%

Luchtqualiteit
(schaal 0-100) - 2015

Totale CO2 emissie
2014

Lucht aandeel
NO2

LEGENDA WIT = GEGEVENS SLIEDRECHT ■ = GEGEVENS DRECHTSTEDEN ▲ = GEGEVENS NEDERLAND

AFVALLOZE SAMENLEVING FEITEN EN CIJFERS

Huishoudelijk afval in
kg per inwoner

Sliedrecht	Drechtsteden	Nederland
528 KG	483 KG	495 KG

Afvalscheiding
(scheidingspercentage grof +
fijn huishoudelijk afval)

Verminderen bedrijfsafval
mogelijkheid tot besparing?

LEGENDA WIT = GEGEVENS SLIEDRECHT ■ = GEGEVENS DRECHTSTEDEN ▲ = GEGEVENS NEDERLAND

LOKALE ENERGIEOPWEKKING FEITEN EN CIJFERS

Ontwikkeling duurzame
energieproductie

+56%

2010: 16 TJ | 2014: 25 TJ

Aandeel
duurzame
energieproductie
op totale
energieproductie

2,6%

Aantal PV-installaties
(zonnepanelen)
2015

350

Hernieuwbare
energie

In kwh per jaar per inwoner

125

▲ 349 ■ 1252

LEGENDA WIT = GEGEVENS SLIEDRECHT ■ = GEGEVENS DRECHTSTEDEN ▲ = GEGEVENS NEDERLAND

DUURZAME GEBOUWEN & HUIZEN FEITEN EN CIJFERS

CO2 uitstoot
woningen
per inwoner

Sliedrecht (2014)
1,99 TON
2,35 TON * Nederland

Energiegebruik woningen in
kwh/jaar per inwoner

Sliedrecht
7,38
8,68 * Nederland

Energiebesparing woningen

7,8%
Sliedrecht

5,3%
* Nederland

LEGENDA WIT = GEGEVENS SLIEDRECHT ■ = GEGEVENS DRECHTSTEDEN ▲ = GEGEVENS NEDERLAND

KLIMAATBESTENDIG DORP FEITEN EN CIJFERS

Sliedrecht
14km²

Wateroppervlakte

8%

Landoppervlakte

92%

Meeste delen
van Sliedrecht
hebben een
kleine, maar
aanwezige
kans op
overstromingen

VERDUURZAAMDE GEMEENTE FEITEN EN CIJFERS

Zelf aangeschafte elektrische voertuigen in 2014

Sliedrecht: **0** Drechtsteden: **7**

Aantal zonnepanelen op gemeentekantoor

408
= 0,3 TJ

Voor de berekening in de Drechtsteden gelden onvergelijkbare eenheden